

GÜVENLİ MEDYA KULLANIMINDA AİLELERİN ROLÜ

Tüm dünyayı saran ve kolay ulaşılabilir bir ağ olan internet çok çeşitli yaş gruplarına hitap ettiği için günümüzde daha da çekici hale geldi. Çocukların yetişkinlere oranla bilgisayar teknolojisini ve interneti daha yoğun şekilde kullandığı bilinen bir gerçek. Ailelerin endişeleri yoğun şekilde kullanılan sosyal medya ağları ile çocuklara nasıl yaklaşılması gerektiği konusunda artabiliyor.

Çocukların ve gençlerin internet ortamında karşılaşabileceği sorunlar teknik, fiziksel, sosyal ve psikolojik sorunlar olabilir. Virüs bulaşması yoluyla belge ve fotoğrafların kaybolması teknik sorunlara örnek gösterilebilir. Arkadaşlar ile yüz yüze iletişim kurmak yerine, aşırı süre bilgisayar oyunları oynamak amacıyla eve kapanmak, gerçekliği bilinmeyen arkadaşlarla uzun süre sohbet etmek de sosyal gelişimi olumsuz etkileyen faktörlerdendir. Aynı zamanda ekran başında geçen sürenin giderek artması, çocuğu pasif konuma getirirken öğrenme becerisinin, yaratıcılığın, üretkenliğin kısıtlanmasına ve ders çalışmaya ayrılan zamanın azalmasına neden olabilir. 2014 yılında yapılan bir araştırmada internet aracılığı ile kişilik haklarına saldırılar incelenmiş ve sanal ortamda kendini gerçek dünyadan daha rahat hissedenden kişilerin, diğerlerinin kişilik haklarına saldırıda buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle çocuklarımızın her zaman bu saldırıya uğrayan kişiler olabileceği kadar bunu yapan kişiler olabileceğini de düşünmek gerekir.

Çevrimiçi ağlar ve teknolojinin gelişimi ile artan iletişim gücü olumsuz güvenlik algısı yaratabiliyor. Çocuklar sosyal ağlarda günlük hayatlarında kullanmadıkları cümleleri kullanabiliyor ya da alamayacakları riskleri alabiliyorlar. Bu süreçte ebeveynler ne yazık ki çocuklara olumsuz rol model de olabiliyorlar. Örneğin; doğdukları andan itibaren çocuklarına dair içerikleri, fotoğrafları sosyal ağlarda paylaşabiliyorlar. Çocuklar büyüüp ergenlik dönemine geldiklerinde ise izinsiz fotoğraf paylaşımını ailelerinden öğrenmiş oluyorlar.

Ebeveynlerin en çok kullandığı savunma, hesaplarının sadece tanıdık çevrelere açık olduğu ya da belirli bir yaşa kadar çocuklarının yasal vasisi oldukları yönünde oluyor. Ancak böyle bir durumda bile, çocuklarına ve kendilerine dair mahrem bilgileri sunucularının muhtemelen başka bir ülkede yer aldığı uygulamaya göndermiş oluyorlar. Ayrıca, internet üzerinden paylaşılan her gönderi dijital bir ayak izi oluşturduğundan çocukların yetişkinliğe ulaşmasıyla aileleri tarafından verilen kararlar hayatlarını etkilemeye başlayabiliyor; çünkü ebeveynlerin paylaştıkları çocukların ileride paylaşmak istemeyeceği ya da rahatsızlık duyacağı görüntüler olabiliyor.

Güvenli medya kullanımı için dünya genelinde kabul gören yaklaşım aile denetimidir.

Peki, aileler neler yapabilir?

Başta anne-babalar ve eğitimciler olarak çocukları sanal dünyadaki olumsuzluklardan ve tehlikelerden haberdar etme ve koruma sorumluluklarımız bulunuyor.

- Tıpkı gerçek hayatta olduğu gibi sanal ortam için de kurallar koymalıyız. Bu

kuralları çocuğunuzla yapacağınız bir sözleşme ile netleştirebiliriz. Bu sözleşmelerde her iki tarafın da görüşleri ve sözleşmeye uyulmazsa yaşanacak olası sonuçlar da mutlaka yer almalıdır. Buradaki amaç çocukların interneti bilinçli kullanımını desteklemek ve onları olası tehlikelerden korumak olmalıdır.

- Kurallar çocuğun yaşı ile uygun olacak şekilde esnetilmeli ve kuralların uygulanırılığı test edilmelidir.
- Çocukları olası internet tehlikelerinden korumak için güncel antivirüs programları, filtre ve güvenlik duvarı programları kullanılmalıdır. Bu uygulamalar, ebeveynlerin zararlı içeriklere filtre uygulamasını ve çocuğun internette geçireceği sürenin belirlemesini sağlayacaktır.
- En önemli noktalardan biri de ailede çocukların sorunlarını paylaşmasına fırsat tanınmasıdır. Çocuklara çevrimiçi ortamda kendilerini rahatsız edecek ya da tehdit altında hissettirecek durumlarda rahatlıkla gelip anlatabileceği mesajını vermeliyiz. Böyle bir olayla karşılaştığımızda sakın kalabilmeliyiz. Yapılacakları konuşarak çocuklarla birlikte çözüm yolları aramalıyız.
- Çocukların oynadığı oyunlar, sanal ortamlar ile ilgili çocuklarımızla sohbet edebiliyor olmalıyız. Bazı oyunları birlikte oynayarak ortak bir dil oluşturabilmeliyiz. Böylelikle, anlaşıldığını hisseden çocuklara/gençlere ulaşmak ve doğru yolu göstermek daha kolay olacaktır.
- Aile olarak sorumluluklardan biri de çocuklarımızı gerçek dünyada olduğu gibi sanal ortamda da etik davranışlara uyması gerektiği konusunda bilgilendirmeli ve çocukların interneti başkalarına zarar verici bir araç olarak kullanmasını engellemektir.

Özetle, çocukların internet kullanımını ellerinden almak yerine onlara nasıl güvenli bir şekilde internet ortamına dahil olabileceklerini öğretmeliyiz. Onlara rol model olmamız ve onları yönlendirmemiz sayesinde çocuklar interneti güvenli kullanma bilincini kazanacaklar ve internet ya da sosyal medya kullanımının avantajlarına ulaşacaklardır. Önemli olan onların yanında olduğumuzu hissettirerek gerçek hayattaki aile değerlerimizi sanal ortama aktarabilmelerini sağlamak olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Beder, A. & Ergün, E. (2015), *Ortaokul Öğrencilerinin Güvenli İnternet Kullanım Durumlarının Belirlenmesi*, Eğitim Bilimleri ve Uygulama, 14 (27), 23-41
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, (2016), *İnternet Kullanımında Çocuk ve Aile İlişkisi*, internet erişim: <http://internet.btk.gov.tr/internet-kullaniminda-cocuk-ve-aile-iliskisi-detay-62.html>
- Gözüküçük-Uđurlu, M. (2018), *Ebeveynlerin Sosyal Medya ile İmtihanı*, Güvenli Günler Bülteni, internet erişim: <https://guvenligunler.com/>
- Okumuş, V. & Parlar, H. (2018), *Çocukların Sosyal Medya Kullanım Amaçları ve Ebeveyn Tutumları*, Bahar, yıl:17, sayı:33, s. 357-368